

Motion till riksdagen 2009/10:A307

av Maria Wetterstrand m.fl. (mp)

Grön arbetsmarknadspolitik

1 Innehållsförteckning

2	Förslag till riksdagsbeslut	3
3	Inledning	7
4	Den svenska modellen	7
5	De nya jobben – miljö- och klimatsmarta jobb	9
6	Förändrad arbetsmarknad.....	10
7	Jämställd arbetsmarknad	10
	7.1 Bryt den könsuppdelade arbetsmarknaden	10
	7.2 Jämställda löner	11
	7.3 Jämställdhetsplaner och lönekartläggningar	12
8	Socialt företagande.....	12
9	Lika rätt till arbetsmarknaden – och i arbetslivet	13
	9.1 Strukturell diskriminering.....	13
	9.2 Hbt-personer.....	14
	9.3 Etnicitet	15
	9.4 Funktionsnedsättning.....	15
10	Arbetstid – heltid och deltid.....	16
	10.1 Flexibel livsarbets tid.....	16
	10.2 En paus i arbetslivet.....	17
	10.3 Inflytande över den egna arbetstiden	18
	10.4 Heltidsanställning ska vara norm.....	18
11	Arbetslivsstrygghet – stärkt a-kassa	19
	11.1 Arbetslivsstrygghet – sammanslagen försäkring.....	19
	11.2 Höjt tak i a-kassan	21
	11.3 Studerandevillkor och arbetsvillkor.....	22
12	Kompetensutveckling, utbildning och arbetsmarknadsprogram	22
	12.1 Tid och pengar till kompetensutveckling.....	22
	12.2 Mer inriktning på utbildningsinsatser	23
	12.3 Åtgärder för arbetslösa ungdomar	23
	12.4 Yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning	24
	12.5 Långtidsarbetslösa	24
	12.6 Praktik för högskolestudenter	24

Fel! Okänt namn på

12.7	Starta eget	25
12.8	Validering	25
13	Arbetsmiljö på en arbetsmarknad i ”ständig” förändring	26
13.1	Internationaliserad arbetsmarknad	26
13.2	Nya arbetsmiljöproblem.....	26
13.3	Öka anslaget till Arbetsmiljöverket	27
13.4	Arbetsmiljökunskap i utbildningssystemet	27
13.5	Företagshälsovård till fler	28
13.6	Friskvård och hälsofrämjande arbetsplatser	28

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör bjuda in arbetsmarknadens parter till överläggningar som syftar till att huvudavtalsförhandlingarna återupptas.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige måste ändra i det svenska genomförandet av EU:s direktiv på ett sätt som säkrar fackliga rättigheter och motverkar lönedumpning.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att EU:s utstationeringsdirektiv ska omarbetas så att det bättre säkrar att utländska företag följer svenska kollektivavtal och lagar.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ställa om jobb- och näringspolitiken så att den bidrar till att lösa miljö- och klimatkrisen.¹
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att lagar och regelverk som omöjliggör att samtidigt vara både anställd och företagare måste undanröjas.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det tillsätts en kommission, där arbetsmarknadens parter ingår, som ges i uppdrag att ta fram riktlinjer som syftar till att bryta den könsuppdelade arbetsmarknaden.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att jämställda löner ska uppnås i första hand i den politiskt styrda offentliga sektorn, men också på arbetsmarknaden i övrigt.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta initiativ till ett handslag med de fackliga organisationerna och arbetsgivarorganisationerna för att få bort könsrelaterade löneskillnader.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att lönekartläggningar ska genomföras varje år.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att upprättande av handlingsplaner för jämställda löner och upprättande av jämställdhetsplaner ska genomföras och följas upp årligen för arbetsgivare med fler än 10 anställda.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör vidta åtgärder för ökade insatser för att underlätta för socialt företagande.²

Fel! Okänt namn på

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det finns anledning för regeringen att utreda frågan om huruvida dagens påföljder och skadestånd i diskrimineringslagstiftningen är tillräckligt effektfulla.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att arbetsgivare med fler än 10 anställda ska ha lagstadgad skyldighet att upprätta mångfaldsplaner.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ge Diskrimineringsombudsmannen i uppdrag att i samverkan med arbetsmarknadens parter genomföra en granskning av kollektivavtalen ur ett diskrimineringsperspektiv.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Samhalls verksamhet måste utformas så att det finns plats även för dem som står längst från arbetsmarknaden.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör underlätta för det sociala företagandet, de sociala arbetskooperativen och det ideella föreningslivets möjligheter att bidra till jobbverksamhet bland funktionsnedsatta och andra grupper som står långt från arbetsmarknaden.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det krävs särskilda insatser för att gruppen långtidsarbetslösa och långtidssjukskrivna ska prioriteras när det gäller samhällsreliga jobbskapande insatser.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om inriktningsmålet, 35 timmars arbetsvecka.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten till kortare arbetstid för småbarnsföräldrar.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det ska finnas möjligheter till en paus i arbetslivet, t.ex. genom ett friår.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det behövs förändringar i arbetstidslagstiftningen som syftar till att öka de anställdas möjligheter att påverka den egna arbetstiden.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att heltidsanställning ska vara norm på den svenska arbetsmarknaden.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att de anställda ska ha utökad rätt till deltidarbete t.ex. genom modellen önskad sysselsättningsgrad.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en parlamentarisk utredning för att utreda på vilket sätt och med vilken tidsplan förslaget om arbetslivstrygghet kan genomföras.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om målsättningen att ersättningen vid arbetslöshet ska vara 80 % av lönen för flertalet i försäkringskollektivet.

Fel! Okänt namn på

26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ett studerandevillkor bör införas i a-kassans regelverk.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att arbetsvillkoret i arbetslöshetsförsäkringen förändras så att fler har rätt till ersättning vid arbetslöshet.
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda en försäkringsmodell för kompetensutveckling.
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka flexibiliteten och göra det möjligt att erbjuda utbildningar och kompetenshöjande åtgärder som är längre än tre månader för arbetslösa ungdomar.
30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att arbetsmarknadspolitiska projekt för långtidsarbetslösa, som t.ex. Gröna jobb som pågick mellan 2004 och 2007, bör uppmuntras.
31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att fler studenter ges möjlighet till arbetslivserfarenhet genom försöksverksamhet med praktik.
32. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det bör göras en särskild riktad satsning på starta-eget-bidrag med den förändringen att bidraget även ska gälla för dem som är yngre än 25 år.
33. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det bör underlättas för icke arbetslösa att starta eget företag.²
34. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att valideringsmetoden bör utvidgas och användas än mer då arbetsmarknaden blir alltmer internationaliserad.³
35. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det startas ett arbetslivsinstitut vars uppdrag blir forskning inom arbetsmarknads- och arbetslivsområdet.
36. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att satsa på en bättre arbetsmiljö och därför öka anslagen till Arbetsmiljöverket.
37. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att arbetsmiljökunskap på ett bättre och mer omfattande sätt ska förmedlas i utbildningssystemet.³
38. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Arbetsmiljöverket ges uppdraget att aktivt bidra med arbetsmiljökunskap i högskolornas och gymnasieskolornas utbildningar.
39. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det bör tillsättas en utredning som syftar till att fler på arbetsmarknaden får tillgång till företagshälsovård.
40. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att folkhälsopolitikens målområde "hälsa i arbetslivet" ges ett verkligt innehåll.

Fel! Okänt namn på

41. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i motionen om att regeringen bör utreda frågan om friskvårdens omfattning i arbetslivet och återkomma till riksdagen med förslag till åtgärder för att öka och bredda friskvårdsinsatserna i arbetslivet.

¹ Yrkande 4 hänvisat till FiU.

² Yrkandena 11 och 33 hänvisade till NU.

³ Yrkandena 34 och 37 hänvisade till UbU.

3 Inledning

Regeringens jobb- och arbetsmarknadspolitik har misslyckats. På ett år har antalet arbetslösa människor ökat med 100 000 och den öppna arbetslösheten är snabbt på väg mot tio procent.

I denna situation håller regeringen fast vid en politik som betyder att människor lämnat a-kassan och fått det svårare att få ta del av a-kassan och sjukförsäkringen. Regeringen håller också fast vid en politik som begränsar utbudet av arbetsmarknadsåtgärder och arbetsmarknadsinriktade utbildningsinsatser. Det är en orättvis politik som i dagsläget slår hårt mot enskilda människor, men det är också en politik som riskerar leda till att allt fler permanentas i långtidsarbetslöshet.

Miljöpartiet vill vända på denna olyckliga utveckling och istället satsa brett och offensivt på verksamheter som leder till jobb.

Allas rätt till jobb är fastslagen i FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna, artikel 23, liksom i den svenska regeringsformen, 1 kap. 2 § i, statskicketets grunder, och är Miljöpartiets grundläggande utgångspunkt för vår arbetsmarknadspolitik. Med det har vi fastlagt att arbetsmarknadspolitiken ska utformas på ett sådant sätt att den leder till förutsättningar som ger möjlighet till deltagande på arbetsmarknaden. Rätten till jobb och egen försörjning är särskilt viktig i ett jämställdhetsperspektiv. Egen försörjning är en av de viktigaste frågorna för kvinnors rätt att bestämma över sitt eget liv. Rätten till jobb och egen försörjning är också särskilt viktig för människor som av olika anledningar flyttat till Sverige. I arbetslivet träffas människor med olika erfarenheter och kulturell bakgrund. Det är berikande och underlättar integrationen i vårt samhälle.

4 Den svenska modellen

Miljöpartiets grundläggande synsättet på samhället och på förhållandet människor emellan avspeglas också i vår syn på hur förhållanden på arbetsmarknaden ska vara. Vi eftersträvar alltid att så mycket som möjligt av bestämmanderätt och inflytande över utvecklingen ska avgöras så nära som möjligt till dem som berörs. Miljöpartiets demokratisyn utgår från att den parlamentariska demokratin i så hög grad som möjligt kompletteras med medborgarnas och folkrörelsers möjlighet att ha inflytande och ta ansvar.

Det är mot den bakgrunden som Miljöpartiet står bakom den så kallade svenska modellen som medel för bra och rättvisa förhållanden på arbetsmarknaden. Det betyder att vår uppfattning är att lagstiftningsinstrumentet, till förmån för kollektivavtalen, ska användas restriktivt för att reglera förhållandena mellan berörda parter på arbetsmarknaden och i arbetslivet.

Den arbetsrättsliga lagstiftningen ska således vara principiell, övergripande och ha karaktären av ramlagstiftning som inte detaljstyr förhållandena på arbetsplatserna. Men om vi ska undvika detaljerad lagstiftning på områden

Fel! Okänt namn på

som rör jämställdhet, diskriminering, begränsade möjligheter till tidsbegränsade anställningar och heltidsanställning som norm på arbetsmarknaden krävs det att arbetsmarknadens parter har vilja och förmåga att klara detta avtalsvägen. Annars återstår bara lagstiftning.

Miljöpartiet har stor tilltro till att arbetsmarknadens parter tar stort ansvar för de arbetsförhållanden som de direkt verkar i. Vi vill se starka parter som med respekt för varandra och med kompromissvilja ingår rimliga avtal och överenskommelser utifrån de förhållanden och den viljeinriktning som kan avläsas i samhällsdebatten. I dagsläget berör kollektivavtalen nära 90 procent av alla arbetstagare i Sverige, och cirka 70 procent av alla arbetstagare är med i något fackförbund.

Det ska också betonas att med kollektivavtalslösningar, till skillnad från lagstiftningslösningar, kan inte en ny politisk majoritet omedelbart förändra förutsättningarna för en betydande del av arbetsrätten och arbetsmarknadspolitikerna. Det framhålls dock av en del att vi politiker bör se över arbetsrätten, bland annat vad gäller strejkrätten. Miljöpartiet ser dock inte i dagsläget några behov av en översyn av LAS, lagen om anställningsskydd. Arbetsrätten fungerar bra, till exempel var det bara 18 konflikter på 3 906 slutna avtal 2007, vilket måste anses vara en mycket låg siffra och ett högt betyg till arbetsmarknadens parter.

Huvudavtalet, det så kallade Saltsjöbadsavtalet, har spelat en avgörande roll för upprätthållandet av den svenska modellen. Huvudavtalet ingicks redan 1938 och har framför allt haft stor betydelse för de övergripande principerna för förhållandet och umgänget mellan arbetsgivare och fack på alla nivåer i det svenska arbetslivet.

I början av 2008 startades förhandlingar mellan LO/PTK och Svenskt Näringsliv med syftet att försöka få till stånd ett nytt huvudavtal. Ett år senare, i mars 2009, bröt förhandlingarna samman eftersom parterna stod allt för långt ifrån varandra.

Miljöpartiet beklagar att man inte lyckades skriva sig samman mot bakgrund av att det finns ett antal centrala frågor som behöver lösas. Det är också beklagligt att regeringen bara spelade åskådare när det stod klart att förhandlingarna var på väg att spricka. Med det menar vi inte att regeringen skulle lägga sig i de sakpolitiska diskussionerna. Däremot hade det varit välkommet att regeringen mycket tydligt uttryckt att det finns behov av att arbetsmarknadens parter avtalsvägen tar eget ansvar när det gäller ett antal centrala frågor för arbetsmarknaden. Problematiken kring icke jämställda löner, hel- och deltidsanställningar och tidsbegränsade anställningar är exempel på sådana tvistefrågor. Mot denna bakgrund anser Miljöpartiet att regeringen bör bjuda in arbetsmarknadens parter till överläggningar som syftar till att huvudavtalsförhandlingarna återupptas.

Frågan om den svenska modellen har debatterats intensivt de senaste åren utifrån ett EU-perspektiv. Det är ett antal beslut från EG-domstolen, framför allt Lavaldomen, kring frågan om hur EU:s utstationeringsdirektiv ska tolkas. EG-domstolen har tolkat direktivet som att EU:s frihet för tjänster är viktigare än fackliga rättigheter och att motverka lönedumpning. Miljöpartiet anser att Sverige måste ändra i den svenska implementeringen av EU:s direktiv men

också begära en ändring av EU:s utstationeringsdirektiv. Detta för att motverka lönedumpning och värna den svenska modellen. Vi anser att utländska företag som verkar i Sverige ska följa samma regler som svenska företag.

5 De nya jobben – miljö- och klimatsmarta jobb

Fler långsiktiga hållbara jobb kräver en hantering av naturen och naturresurserna som är ekologiskt hållbar. Att ta ut mer av naturen än vad den förmår reproducera innebär risk att fler naturresurser blir ändliga och därmed en situation där fler jobb i det korta perspektivet omvandlas till färre jobb i det längre perspektivet.

För att klara omställningen till ett hållbart samhälle krävs en fortsatt struktumvandling av svensk ekonomi i hållbar riktning, och att nya gröna jobb skapas.

Miljöpartiet ser tre viktiga områden som är fortsatt högprioriterade för den gröna omställningen av samhället och som samtidigt kommer att skapa sysselsättning och nya jobb:

- ? Genom utvecklingen av ny, renare, effektivare teknik och teknologier som leder till en hållbar omställning av produktionen kan näringslivet utvecklas och ny sysselsättning, export och ekonomisk utveckling skapas.
- ? Ett bättre och ansvarsfullare nyttjande av Sveriges naturresurser leder till fler ekologiskt hållbara jobb. Genom att förvalta naturresurserna istället för att förbruka dem, kan nya jobb skapas inom traditionella gröna näringar som skogen och jordbruket.
- ? En fortsatt ekologiskt hållbar omvandling av infrastruktur, bostäder och energiförsörjning kommer att generera nya jobb samtidigt som det leder till ett hållbarare samhälle.

Regeringens politik är i det närmaste innehållslös när det gäller att stimulera till en miljö- och klimatinriktning på näringar och jobb. Satsningar på infrastruktur och stimulanser till bygg- och fastighetssektorn innehåller inga styrinstrument för att uppnå miljö- och climateffekter. Med det understöds gårdagens lösningar vilket inte bara motverkar miljöförbättringar utan också konserverar förlegade och gammaldags industri- och produktionsmetoder.

Regeringens handfallenhet inför morgondagens utmaningar är så mycket mer anmärkningsvärd med tanke på att så många andra inser och har idéer om vad som bör göras. Starka röster inom industrin, tjänstesektorn, fackföreningsrörelsen, forskningen, miljörörelsen och inte minst inom politiken påtalar ständigt behovet av en samlad strategi för lösa klimat-, jobb- och finanskrisen. Mot den bakgrunden föreslår Miljöpartiet återigen regeringen att ställa om jobb- och näringspolitiken så att den bidrar till att lösa miljö- och klimatkrisen.

Fel! Okänt namn

6 Förändrad arbetsmarknad

Förändringstakten i samhället är stor. Denna ständigt pågående förändring skapar stora möjligheter att ställa om jobben i en mer klimatinriktad och miljöhållbar riktning. Det ger också perspektiv och insikt om att det inte med nödvändighet behöver ta så lång tid att ställa om samhället i en hållbar riktning.

Förr arbetade en majoritet av arbetskraften på stora arbetsplatser där de dag efter dag utförde samma arbetsuppgift. Den typen av arbetsplatser finns fortfarande. Men antalet som arbetar under sådana betingelser har minskat. För det ska vi vara glada. Monotona jobb innebär att de arbetande drabbas av belastnings- och förslitningsskador och andra konsekvenser av dåliga arbetsplatser och dito arbetsorganisation.

Nu blir arbetsuppgifterna allt mer varierade. Vi går mot mer rörliga arbeten där arbetet utförs på många olika ställen och med mer ensamarbete. Under vårt arbetsliv byter vi jobb i en ökad takt. Att variera sin roll som anställd och företagare på hel- och deltid blir också allt vanligare. Det gäller särskilt i regioner med säsongssanknutna verksamheter som till exempel ökad upplevelseturism och besöksnäring men också genom efterfrågan på konsultuppdrag eller att man bara vill kombinera rollerna som företagare och anställd. För dessa variationer är regelverket eftersläpande och otidsenligt. Miljöpartiet anser att lagar och regelverk som omöjliggör att samtidigt vara både anställd och företagare måste undanröjas.

7 Jämställd arbetsmarknad

7.1 Bryt den könsuppdelade arbetsmarknaden

Miljöpartiet verkar aktivt för att bryta den könsuppdelade arbetsmarknaden eftersom den på ett fundamentalt sätt motverkar det jämställda samhälle vi vill uppnå. I mansdominerade branscher är lönerna högre än i kvinnodominerade branscher. I kvinnodominerade branscher är deltidsarbete och tidsbegränsade anställningar mycket mer vanliga än i mansdominerade branscher. I mansdominerade branscher är heltidsarbete i högre grad norm än i kvinnodominerade branscher.

Den svenska arbetsmarknaden, också i en internationell jämförelse, är starkt könsuppdelad. Grovt uttryckt kan vi påstå att kvinnor arbetar i offentliga sektorn medan män arbetar i den privata sektorn. 81 procent av männen jobbar i den privata sfären medan hälften av kvinnorna jobbar i offentliga sektorn. Men det är inte åt staten som kvinnor främst arbetar – den är i det närmaste könsneutral – utan i kommun- och landstingssektorn där 79 procent av de anställda är kvinnor.

Andelen kvinnor och män skiljer stort i de flesta yrkena. Kvinnor dominerar inom bland annat vård och omsorg, kontorspersonal, detaljhandeln och

för- och grundskolan medan män dominerar inom byggnads, transporter, ingenjörer och tekniker. Kännetecknande är att de mansdominerade yrkena är högre avlönade än de kvinnodominerade yrkena. Det gäller också om man använder utbildningsnivå som utgångspunkt. Det finns stora skillnader mellan mäns och kvinnors utbildningsval inom gymnasie- och högskolan.

Med utgångspunkt i att mäns löner är högre än kvinnors löner är det anmärkningsvärt att kvinnors utbildningsnivå är högre än mäns. Av dem som avlade examen i högskolan 2006/07 var cirka 64 procent kvinnor. Hela branscher och sektorer är alltså felavlönade. Frågan är vilken strategi som ska användas för att komma åt problemet?

Miljöpartiet anser att det krävs en bred samhällelig samling för att komma åt problemet med den könsuppdelade arbetsmarknaden. Vi föreslår därför att det tillsätts en kommission där arbetsmarknadens parter ingår som ges i uppdrag att ta fram riktlinjer som syftar till att bryta den könsuppdelade arbetsmarknaden.

7.2 Jämställda löner

Miljöpartiet verkar för jämställda löner på hela arbetsmarknaden. Lika lön för lika arbete ska gälla inom alla branscher, sektorer och arbetsplatser. Miljöpartiet verkar också för jämställda och rättvisa löner mellan olika branscher.

Löneskillnaderna mellan män och kvinnor på den svenska arbetsmarknaden har i stort sett konserverats under mandatperioden. Enligt SCB är kvinnors löner sett till hela arbetsmarknaden i genomsnitt 84 procent av männens löner. Så har det sett ut sedan 1992. Ungefär hälften av denna löneskillnad kan förklaras av att kvinnor och män har olika utbildning, befattningsgrad, arbetstid m.m. och finns inom olika sektorer.

Olikheter består exempelvis av att män i högre grad finns i branscher med högre löneläge än kvinnodominerade branscher. Män finns på högre positioner än kvinnor och har därmed högre löner. Men om dessa skillnader räknas bort återstår fortfarande en löneskillnad mellan kvinnor och män på sju procentenheter som inte kan förklaras på annat sätt än att traditionellt kvinnliga arbeten värderas lägre och att lönesättande chefer bär på icke jämställda värderingar.

Miljöpartiets uppfattning är att det politiska systemet, riksdagen och landets kommun- och landstingsfullmäktige har ett direkt arbetsgivaransvar för de anställdas arbetsvillkor i den offentliga sektorn. Löneskillnaden i kommunerna är sju procent, i landstingen 28 procent och i statens verksamheter handlar det om 13 procent. Efter att siffrorna genomgått standardvägning återstår det två procent i kommunerna, sex procent i landstingen och sju procent i staten.

I motsats till regeringen tar Miljöpartiet ansvar och har i samtliga skuggbudgetar under mandatperioden anslagit medel för att påbörja vägen mot jämställda löner i staten. På motsvarande sätt har många av Miljöpartiets kommun- och landstingsfullmäktige grupper lagt fram förslag i många av landets kommuner och landsting.

Fel! Okänt namn på

Miljöpartiet föreslår att regeringen verkar för att jämställda löner ska uppnås i första hand i den politiskt styrda offentliga sektorn men också på arbetsmarknaden i övrigt. Vidare föreslår vi att regeringen ska ta initiativ till ett handslag med de fackliga organisationerna och arbetsgivarorganisationerna för att få bort könsrelaterade löneskillnader.

7.3 Jämställdhetsplaner och lönekartläggningar

Med lönekartläggningar och arbetsvärdering kan man komma långt för att åstadkomma lika lön för lika arbete. Mest framgångsrik är kommunsektorn där kvinnors löner, efter så kallad standardvägning, är 98 procent av mäns löner. Mycket svårare är det att komma åt löneskillnader mellan olika branscher och sektorer. Det är tydligt att kvinnodominerade branscher och sektorer är lägre avlönade än mansdominerade branscher. Det är ingen tillfällighet. Dit männen söker sig där stiger också lönerna.

Lönediskrimineringens avskaffande kommer dock aldrig att bli verklighet med ett ensidigt arbetsgivaransvar. Utan fackens aktiva medverkan är det omöjligt att få till stånd jämställda löner. Såväl inom offentlig som privat sektor måste arbetsgivare ta sitt ansvar för jämställda löner.

Regeringen har försvagat arbetsgivarnas skyldigheter vad gäller lönekartläggning, att upprätta handlingsplaner för jämställda löner och att upprätta jämställdhetsplaner på arbetsplatserna. Förändringarna innebär att jämställdhetsplaner och handlingsplaner för jämställda planer bara behöver göras vart tredje år mot tidigare varje år. Tidigare gällde att företag med fler än tio anställda skulle upprätta både en jämställdhetsplan och en handlingsplan för jämställda löner. Efter förändringen är det bara företag med fler än 25 anställda som behöver göra dessa planer. Detta betyder att 21 000 färre företag med mellan 300 000 och 350 000 anställda omfattas av lagstiftningen. Miljöpartiet har sagt nej till dessa regelförändringar.

Miljöpartiet anser att årliga lönekartläggningar, och årligt upprättade jämställdhetsplaner och handlingsplaner för jämställda löner, med påföljande uppföljningar, är viktiga verktyg för att åstadkomma jämställda löner.

8 Socialt företagande

Även under högkonjunkturen med en god arbetsmarknad var det fortfarande grupper av människor som inte fick arbete. Det handlar inte minst om funktionsnedsatta, f.d. missbrukare, f.d. kriminella och långtidssjuka m.fl.

Socialt företagande och verksamheter drivna av idéburna organisationer är alternativ för att bland annat integrera de mest utsatta grupperna både i samhälle och i arbetsliv. De är också en viktig aktör för en fortsatt levande lands- och glesbygd där basserviceutbudet annars skulle försvinna. De skapar nya arbetstillfällen och ökar arbetskraftsutbudet. De sociala företagens affärsverksamhet är ett medel för att uppnå de sociala målen, och eventuella vinster

återinvesteras i verksamheten. Samhällsvinsterna av det sociala företagandet är uppenbara och dokumenterade.

År 2007 fanns det ca 150 sociala företag i Sverige som vuxit fram oberoende av varandra och som är förankrade i de grupper vars behov de avser att lösa. De har ofta startat som projekt med stöd av intresseorganisationer eller kommuner och med starka inslag av eldsjälares engagemang. Intresset för socialt företagande är växande internationellt men också i Sverige. Goda erfarenheter finns i flera av EU:s medlemsstater.

Trots detta är det sociala företagandet och dess förutsättningar närmast okänt hos myndigheter som Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan och hos företagsstödande aktörer. Det innebär stora svårigheter att bygga långsiktigt hållbara företag. Dagens regelverk är ofta inte anpassade för de sociala företagen och deras medarbetare. Miljöpartiet anser därför att det behövs insatser för information, kunskapsutveckling, samordning, kompetensutveckling och en översyn av relevanta lagar och regler.

Miljöpartiet anser att regeringen bör vidta åtgärder för ökade insatser för att underlätta för socialt företagande.

9 Lika rätt till arbetsmarknaden – och i arbetslivet

9.1 Strukturell diskriminering

Diskriminering är ett betydande problem på arbetsmarknaden och i arbetslivet. Det som sker i arbetslivet på de enskilda arbetsplatserna speglar hur det ser ut i det övriga samhället.

Miljöpartiet anser att det är särskilt viktigt med en arbetsmarknad som är fri från diskriminering. Arbetet är en mycket stor del av vårt sociala och kulturella liv där vi lägger en mycket stor del av dygnet. Arbetet är en viktig del i vår ekonomiska försörjning. De flesta av oss kan inte välja bort arbetet. För den som diskrimineras eller mobbas på arbetet kan livet bli mycket påfrestande, och det påverkar givetvis också ens liv utanför arbetet.

Diskriminering och mobbning som riktas mot enskilda är förbjudet i lag och skadar och kränker den som utsätts. Alla har rätt att bli respekterad för den man är. Allt annat är oacceptabelt. Att bli utsatt för trakasserier från sin omgivning kan till sist bli outhärdligt. Miljöpartiet anser att det finns anledning att regeringen utreder frågan om huruvida dagens påföljder och skadestånd i diskrimineringslagstiftningen är tillräckligt effektfulla.

Det finns en strukturell diskriminering i arbetslivet som riktas mot vissa grupper, som till exempel gruppen med annan etnisk bakgrund än svensk, hbt-gruppen och funktionshindrade. Det finns också en strukturell diskriminering mot kvinnor där ett typiskt exempel är de generellt sett lägre lönerna för kvinnor. Hälften av den genomsnittliga löneskillnaden kan förklaras med att

Fel! Okänt namn på

kvinnor får lägre lön enbart för att de är kvinnor. Det är en diskriminering som hela kvinnokollektivet får bära.

Enligt svensk lag har arbetsgivarna, med vissa undantag, skyldighet att upprätta jämställdhetsplaner. Samma krav ställs inte när det gäller mångfald även om många arbetsgivare på frivillig väg upprättat en mångfaldsplan för att få en bättre sammansättning av personalen. Miljöpartiet menar att mångfaldsplaner, i likhet med jämställdhetsplaner, kommer att bidra till bättre förhållanden på arbetsplatserna och i arbetslivet eftersom mångfald på många sätt är berikande och leder till kreativitet. Med mångfaldsplaner skulle man också på ett systematiskt sätt kunna skaffa sig en bild av hur personalsammansättningen ser ut på arbetsplatsen och med den som utgångspunkt utforma strategier för förändring där så behövs.

Miljöpartiet föreslår att arbetsgivare med fler än 10 anställda ska ha lagstadgad skyldighet att upprätta mångfaldsplaner.

Såväl arbetsgivarna som facken kan göra mycket mer för att prioritera arbetet för lika rättigheter och mot trakasserierna på arbetsplatserna. Det gäller särskilt inom offentliga sektorn som med utgångspunkten att den är demokratiskt styrd borde vara ett föredöme för hela arbetsmarknaden. Här skulle Diskrimineringsombudsmannen kunna spela en mycket viktig och positiv roll liksom de lokala antidiskrimineringsbyråerna.

9.2 Hbt-personer

Forskning visar att mer än 25 procent av alla hbt-personer (homosexuella, bisexuella och transpersoner) väljer att gå till jobbet dag efter dag utan att helt kunna visa vilka de är och hur deras liv är. I fikarummet vill de inte berätta vad de gjort på semestern eftersom det då kan avslöjas att de älskar och lever tillsammans med en person av samma kön. Cirka 50 procent av hbt-personer upplever att deras arbetskamrater har fördomar om homosexuella.

Den tidigare homoombudsmannen (HomO) har bland annat granskat kollektivavtalen inom offentliga sektorn. Det visade sig att samtliga avtal innehöll bestämmelser som diskriminerade hbt-personer. Enligt LO har en del av detta nu rättats till. Det är enligt Miljöpartiets uppfattning mycket bra. Det måste bli lika naturligt för fackligt förtroendevalda att ta strid för medlemmar som blivit diskriminerade för sin sexuella läggning eller könsöverskridande identitet eller uttryck, som någon annan orsak.

Mot bakgrund av resultaten vid granskningen av offentliga sektorns kollektivavtal finns det anledning att gå vidare och även granska de övriga avtalen på arbetsmarknaden. Miljöpartiet anser att regeringen bör ge Diskrimineringsombudsmannen i uppdrag att i samverkan med arbetsmarknadens parter genomföra en sådan granskning.

9.3 Etnicitet

Att personer med annan etnisk bakgrund än svensk diskrimineras i arbetslivet blir vi påmind om varje dag. En mycket stor del av denna grupp diskrimineras genom att de helt enkelt utestängs från arbetslivet. De får inga jobb på grund av sin etniska bakgrund.

På en del av arbetsmarknaden används så kallade avidentifierade jobbansökningshandlingar för att motverka att personer med annan etnisk bakgrund än svensk inte avförs på grund av sin bakgrund. Syftet är förstås gott, men en SOU-utredning har dess värre visat att det inte leder till att fler i denna grupp får jobb. Däremot visar samma utredning att fler kvinnor får jobb med avidentifierade ansökningshandlingar. Mot den bakgrunden ser vi trots allt fler fördelar än nackdelar med avidentifierade ansökningshandlingar och anser att avidentifierade jobbansökningshandlingar ska vara regel på svensk arbetsmarknad.

En mycket utsatt grupp är de så kallade papperslösa som tvingas arbeta under näst intill slavliknande villkor. Papperslösas, asylsökandes, och även de med tillfälligt uppehållstillstånd, ställning måste därför stärkas, till exempel bör alla papperslösa avkriminaliseras. Gruppen som helhet är dessutom hänvisad till de sämst avlönade jobben och är överrepresenterad i gruppen med otrygga anställningsförhållanden.

9.4 Funktionsnedsättning

Diskrimineringen av personer med funktionsnedsättning liknar den som bygger på etnicitet. Skillnaden är att medan papperslösa invandrare i hög grad utnyttjas av skrupelfria privata arbetsgivare hänvisas många med funktionsnedsättning till så kallat skyddat arbete av olika slag.

Med det påstår vi inte att skyddat arbete är dåligt, vilket bland annat Samhalls verksamhet är ett bevis för. Tvärtom är det många som behöver den typen av arbete under en period av sitt arbetsliv. Problemet är att många hamnar där för gott trots att meningen är att det skyddade arbetet ska leda till att många ska kunna slussas ut på den öppna reguljära arbetsmarknaden. Det finns flera orsaker till att det inte blir så. Men det finns utan tvekan också en strukturell diskriminering som innebär att personer med funktionsnedsättning i hög grad utestängs från den ordinarie arbetsmarknaden.

Det är förstås positivt att Samhalls verksamhet leder till att många människor kan ta steget ut på den öppna arbetsmarknaden. Men samtidigt får det aldrig innebära att de som har det allra svårast utestängs från Samhall på grund av att det finns små möjligheter för dem att nå ut till den reguljära arbetsmarknaden.

Miljöpartiet tar avstånd från regeringens krav som innebär att Samhall tvingas avvisa människor som har små möjligheter till anställning på den öppna arbetsmarknaden. Vi anser tvärtom att Samhalls verksamhet måste utformas så att det finns plats även för dem som står längst från arbetsmarknaden.

Fel! Okänt namn på

Det sociala företagandet och de sociala arbetskooperativen är mycket viktiga komplement till Samhalls verksamheter. Det samma gäller det ideellt inriktade föreningslivet som verkar bland människor som av olika anledningar har svårt att göra sig gällande på arbetsmarknaden. Fördelen med dessa verksamheter är att de i jämförelse med Samhall kan arbeta mer oregrerat och med fler målgrupper.

Miljöpartiet anser att regeringen bör underlätta för det sociala företagandets, de sociala arbetskooperativens och det ideella föreningslivets möjligheter att bidra till jobbverksamhet bland funktionsnedsatta och andra grupper som står långt från arbetsmarknaden.

Under senare år har det stått allt mer klart att långtidsarbetslösa systematiskt utestängs från arbetsmarknaden. På samma sätt är det med människor som varit långvarigt sjuka. Med det har vi fått en situation som innebär att långvarig arbetslöshet och sjukdom i sig blir ett argument för att bli bortvald vid anställningstillfällen. Det är inte bristande kvalifikationer som är det avgörande skälet till att väljas bort utan det faktum att man på grund av ofrivillig arbetslöshet eller sjukdom stått utanför arbetsmarknaden. Mot den bakgrunden vågar vi påstå att det finns en strukturell diskriminering som drabbar gruppen långtidsarbetslösa och långtidssjuka.

Miljöpartiet anser att det krävs särskilda insatser för att motverka denna utveckling och föreslår att gruppen långtidsarbetslösa prioriteras när det gäller samhälleliga jobbskapande insatser.

10 Arbetstid – heltid och deltid

10.1 Flexibel livsarbetstid

Många lönearbetar mer än de önskar medan andra ofrivilligt inte får tillträde till arbetsmarknaden. Många är också de som har svårt att få ihop livspusslet och känner en otrolig stress över att inte hinna med. Sänkt arbetstid är därför en reform för ökad livskvalitet och välbefinnande för den enskilde. Miljöpartiet är övertygat om att med dagens och framtidens produktionsmetoder och produktivitetsutveckling finns ett utrymme för en sammantaget kortare och mer flexibel arbetstid. Inriktningsmålet är 35 timmars arbetsvecka.

Vår uppfattning är att arbetstiden ska vara flexibel under livsrytmen. Ibland är livssituationen sådan att man kan och vill arbeta mindre än normalarbetstiden medan man under andra perioder kan och vill arbeta mer. Mot den bakgrunden vill Miljöpartiet att den samhälleliga arbetstidsdebatten mer ska inriktas på "livsarbetstid" än på dagar och veckor i närtid. Med det lyfter vi upp frågan till en nivå av helhet och långsiktig hållbarhet.

Med ett sådant synsätt på arbetstiden är det närmast självklart att Miljöpartiet i ett första steg prioriterar frågan om möjlighet till kortare arbetstid för småbarnsföräldrar med barn under åtta år. Det är en bra reform som ger barnen möjlighet till både förskola och mer tid med sina föräldrar. På motsvarande sätt får föräldrarna möjligheten att både jobba och ha mer tid barnen.

Miljöpartiet vill också se ett mycket flexiblere system för att kunna utbilda sig under arbetslivets gång. På samma sätt är det viktigt att högskolestuderande ges möjlighet att under utbildningens gång stärka sambanden till arbetslivet. Det ska vara lätt att genom jobb eller praktik skaffa sig kunskap om arbets- och näringslivet liksom att söka nätverk och kontakter som underlättar att hitta rätt på arbetsmarknaden. De övertidsregler som idag finns ser vi som väl avvägda, framför allt för att värna arbetstagares rätt till vila och motverka oseriösa arbetsgivare att utnyttja arbetstagare. Vi vill vidare ge äldre möjligheten att om de vill delta i arbetslivet längre än till den idag gällande pensionsåldern 65 år. Men då krävs det också att det går att kombinera pension med deltidsarbete. Där utöver bör det också underlättas för dem som närmar sig pensionsålder att gå ned på deltid.

10.2 En paus i arbetslivet

Frågan om en paus i arbetslivet, till exempel genom vårt förslag om friår, passar bra in i ovan beskrivna synsätt på livsarbetstiden. Intresset för det nu avskaffade friåret överträffade alla förväntningar. Det visar att det var en bra och efterlängtd reform. Många ville ta chansen att pröva något nytt under ett år.

Det finns som väntat en stor variation i vad friårstagarna gjorde under sin paus från sitt vanliga arbete. Många valde att satsa på alternativen att starta eget företag eller vara hemma med barn eller barnbarn. En annan stor grupp valde att studera, antingen för att höja sin kompetens eller för att ta chansen att studera något man annars aldrig skulle få möjlighet till i sin yrkesroll. Även för de personer som vikarierade för friårstagarna gjordes en välfärdsvinst genom att en i vissa fall långvarig arbetslöshet kunde brytas.

Arbetslivsinstitutets utvärdering av friåret visar att reformen lett till ökad rörlighet på arbetsplatser och arbetsmarknaden. Institutet för arbetsmarknads- politisk utvärdering (IFAU) visar att tiden i arbetslöshet för friårsvikarierna minskat efter vikariatet. Friåret har således varit positivt för både vikarier och friårstagare.

På kort sikt leder friåret naturligtvis till en minskning av arbetslösheten. Varje friårstagare ersätts av någon arbetslös, varför antalet registrerade arbetssökande minskar. De personer som går in som vikarier för friårstagarna tillägnar sig också en värdefull arbetslivserfarenhet. Den generella utbildningsnivån hos de arbetssökande höjs, liksom utbildningsnivån på företagens anställda. Detsamma gäller också den positiva effekt som uppnås av att flera under friåret väljer att starta eget, vilket ger en ny grund för fler livskraftiga småföretag.

Miljöpartiet anser att det ska finnas möjligheter till en paus i arbetslivet, till exempel genom ett friår. Detta bör ges regeringen till känna.

Fel! Okänt namn

10.3 Inflytande över den egna arbetstiden

En rad olika undersökningar, däribland Arbetsmiljöverkets och SCB:s Arbetsmiljöundersökningen 2007, visar att en stor majoritet vill ha inflytande över arbetstidens förläggning och arbetets innehåll. Enligt vår mening är det en av de allra viktigaste frågorna att lösa. Gedigen forskning visar att brist på inflytande över hur den egna arbetstiden disponeras är en vanlig orsak till utbrändhet. Det gäller särskilt ur ett jämställdhetsperspektiv eftersom kvinnors arbetssituation, mer än männens, är sådan att de är mer knutna till den fysiska arbetsplatsen.

I Arbetsmiljöundersökningen 2007 ställs en rad frågor om hur arbetskraften uppfattar sin situation utifrån tidsaspekter. Dessvärre går utvecklingen åt fel håll. Allt fler anser sig ”ha alldeles för mycket att göra”, ”kan inte själv bestämma arbetstakten”, ”är tvungen att dra in på luncher”, ”arbeta över eller ta med arbete hem” och ”har svårt att sova på grund av tankar på jobbet”.

Miljöpartiet anser att det är viktigt att denna utveckling bryts. Det måste helt enkelt bli enklare att man som arbetstagare själv kan styra över sin arbetstid. Vi tror att det både kan minska de stressrelaterade sjukdomarna och bidra till ökad jämställdhet. Miljöpartiet anser därför att det behövs förändringar i arbetstidslagstiftningen som syftar till att öka de anställdas möjligheter att påverka den egna arbetstiden.

Miljöpartiet vill också uppmuntra till att avtalsvägen hitta bra och flexibla arbetstidslösningar. Inom många branscher har man redan genomfört lösningar som innebär att man tar ut en del av produktivitetökningarna i kortare arbetstid istället för högre lön. Den möjligheten finns inom fler branscher, företag och arbetsplatser. Också de anställda inom den kvinnodominerade offentliga sektorn bör ha samma rätt till del av produktionsresultatet som de anställda inom den privata sektorn tar sig. Det gäller särskilt grupper med hårt och slitsamt arbete.

10.4 Heltidsanställning ska vara norm

Miljöpartiet anser att heltidsanställning ska vara norm på den svenska arbetsmarknaden. Samtidigt vill vi stärka den enskildes möjlighet till deltid, till exempel genom så kallad ”önskad sysselsättningsgrad”. Modellen innebär att den anställde har en heltidsanställning i botten men samtidigt har möjlighet att genom överenskommelse med arbetsgivaren skapa en önskad tjänstgöringsgrad. Denna modell prövas nu som projekt i till exempel landstinget i Kalmar län.

Deltidsarbetet i Sverige är omfattande. Bland de deltid arbetande är det många som gått ned i tid av egen vilja, men det finns också en stor grupp som arbetar deltid trots att de vill arbeta heltid. År 2008 är det cirka 1 miljon personer som arbetar deltid och av dem är cirka 200 000 dokumenterat deltidarbetslösa. Det är påfallande att deltidanställningar är mer vanliga bland kvinnor och i kvinnodominerade branscher. 75 procent av de deltid arbetande är kvinnor. För kvinnor utan barn jobbar 30 procent deltid medan samma siffra

för män bara är 12 procent. För kvinnor med barn jobbar 37 procent deltid medan motsvarande siffra för män är 6 procent. Deltidsarbetet är vanligast i tre kvinnodominerade sektorer, handeln, vård och omsorg samt hotell och restaurang.

Heltidsanställning som norm på arbetsmarknaden betyder inte förbud mot deltidarbete eftersom det finns företag och arbetsplatser där det är svårt att erbjuda alla heltidsarbete. Däremot är det svårt att se sådana effekter i verksamheter med många anställda. Mot den bakgrunden är det rimligt att ställa olika krav beroende på verksamheternas omfattning och inriktning. Exempelvis är deltidanställningar vanliga i de delar av kommunernas verksamheter där kvinnor utgör en stor majoritet av de anställda, vilket då särskilt gäller i den lågavlönade och kvinnodominerade omsorgsverksamheten. Vi kan inte se andra motiv för det än att det är verksamheter där arbetskraften av tradition just utgörs av kvinnor. Det är oacceptabelt, och mot den bakgrunden menar Miljöpartiet att det är dags att ställa särskilda krav på offentlig sektor när det gäller rätt till heltid. Politiskt finns alla möjligheter att driva frågan om rätt till heltid i alla kommuner och landsting. Samma krav ska förstås ställas på privata företag med många anställda.

Vi vill också stärka den enskildes rätt att förhandla om möjlighet till deltid. Men om Miljöpartiets krav om att småbarnsföräldrar med barn yngre än åtta år får rätt till en möjlighet till kortare arbetstid med ekonomiskt kompensation för inkomstbortfallet genomförs löses förmodligen en del av problematiken. Hela 41 procent av arbetande kvinnor med barn yngre än 8 år arbetar deltid. Motsvarande siffra för männen är 6 procent. När denna stora grupp får möjlighet till laglig rätt att gå ned i tid måste också alla arbetsgivare anpassa sig därtill.

Miljöpartiet är tveksamt till att lagstiftningsinstrumentet är det mest effektiva verktyget för att åstadkomma fler heltidsanställningar. Arbetsmarknaden ser så olika ut, och inom många mindre företag och verksamheter måste man också ha möjlighet att använda sig av deltidanställningar. Vi vill hellre se ett huvudavtal för hela arbetsmarknaden där parterna, arbetsgivarna och facken, ingår överenskommelse där det fastställs att heltidsanställning är norm på den svenska arbetsmarknaden. I klartext betyder det att arbetsgivarna tar på sig ansvaret att göra allt som är möjligt för att erbjuda heltidsanställningar.

11 Arbetslivstrygghet – stärkt a-kassa

11.1 Arbetslivstrygghet – sammanslagen försäkring

Miljöpartiet vill ha en arbetslivstrygghet som innebär att sjukförsäkring och arbetslöshetsförsäkring slås ihop till ett nytt trygghetssystem. Den sammanslagna försäkringen ska gälla både anställda och företagare, vara skattefinansierad och nivåerna i det som i dag är sjuk- och arbetslöshetsförsäkringen ska jämföras. Därmed blir två myndigheter, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen, en myndighet och därutöver förstärkas försörjningsstödet som

Fel! Okänt namn på

idag kommunerna ansvarar för. Tillkommer gör ett förändrat arbetssätt som ska präglas av både helhetssyn, effektivitet och individfokus.

Enskilda människor ska veta vad som gäller och vart man ska vända sig den dag man blivit arbetslös, sjuk, eller tillfälligt har för låg inkomst för att klara sig. Byråkrati och administration ska vara minimal genom att myndigheterna är organiserade så att de kan agera optimalt och utifrån en helhetssyn. Dagens trygghetssystem ser ut som motsatsen till detta. Det är ett lapptäcke av olika regler, ersättningar och bidrag. Det är svårt att veta vad som gäller, och många har svårt att få ersättning. Det finns människor som visserligen har rätt till ersättning men inte förstått att söka på rätt sätt, medan andra är i stort behov av ersättning men inte har möjlighet att få det på grund av att de inte känt till alla detaljerade regler. Det gäller i synnerhet sedan den borgerliga regeringen kraftigt förändrat och försämrat trygghetssystemen i vårt land. Dessutom hamnar människor ofta mellan stolarna och känner sig djupt frustrerade och felaktigt behandlade på grund av hur regelverket ser ut.

Vi vill förändra detta. Med den borgerliga regeringens politik har framför allt arbetslöshetsförsäkringen förändras så att solidariteten i systemet försvagats än mer. Allt fler, i synnerhet deltidsanställda, har hamnat utanför möjligheten till a-kassa då arbetsvillkoret skärpts. Avgiften till arbetslöshetsförsäkringen har höjts kraftigt och konstruerats så att de som tillhör grupper med risk för hög arbetslöshet får högre avgift än de som har låg risk att hamna i arbetslöshet. På grund av bland annat dessa förändringar har drygt en halv miljon personer lämnat a-kassan under de senaste två åren, och med det står cirka 1,2 miljoner personer utan arbetslöshetsförsäkring. Detta är särskilt allvarligt när vi som nu hamnat i en lågkonjunktur med ökad arbetslöshet som följd.

Gruppen med sjukersättning, de så kallade förtidspensionärerna, drabbas hårt av regeringens politik eftersom Försäkringskassan fått direktiv som innebär att sjukersättningen dras tillbaka för alla dem som anses ha någon form av arbetsförmåga. Det är förödande eftersom det stora flertalet i denna grupp har en mycket begränsad arbetsförmåga och arbetsgivarna inte betraktar dem som anställningsbara. Då Arbetsförmedlingen och a-kassorna i hög grad delar arbetsgivarnas bedömning innebär det också att de inte blir berättigade till ersättning från arbetslöshetsförsäkringen. De anses helt enkelt inte stå till arbetsmarknadens förfogande.

Hur denna grupp drabbas är ett tydligt exempel på hur enskilda människor ramlar mellan systemens olika stolar. När de en gång fick sjukersättning betraktades det, om än outtalat, som en förtidspensionering. Inblandade myndigheter och den enskilde var överens om det var den enda rimliga lösningen. Med det hade ingåtts ett så kallat socialt kontrakt som nu bryts på grund av regeringens politik. Nu hänvisas många av dessa människor till kommunernas försörjningsstöd, vilket bland annat innebär lägre inkomster för den enskilde.

Miljöpartiets förslag om nytt trygghetssystem, så kallad arbetslivstrygghet, går i huvudsak ut på att människor ska kunna vända sig till ett och samma ställe oavsett vilket problem man har. Människor som inte kan försörja sig för att de är arbetslösa, sjuka eller både-och ska inte behöva fundera på hur stor ersättningen kommer att vara, den ska ligga på samma nivå. Det ska bli

mindre viktigt för myndigheter att försöka dela in människor i ”fack” – huruvida det är sjukdom eller arbetslöshet som är huvudproblemet. Det centrala är att den som står utan inkomst och är tillfälligt i behov av ersättning och engagerat stöd ska få det utifrån sin specifika situation. Är man i behov av försörjningsstöd, så kallat socialbidrag, ska det kunna sökas på samma ställe.

Miljöpartiet anser mot bakgrund av ovanstående att det bör tillsättas en parlamentarisk utredning för att utreda på vilket sätt och med vilken tidsplan förslaget om arbetslivstrygghet kan genomföras.

11.2 Höjt tak i a-kassan

Finanskrisen och den djupa lågkonjunkturen, med start i slutet av 2008, har lett till en kraftigt ökad arbetslöshet. Vad värre är att de som drabbas av arbetslösheten dessutom fått det svårare än vad som varit fallet i tidigare arbetslöshetskriser på grund av att den borgerliga regeringen sänkt ersättningen från a-kassan.

Det största problemet med a-kassan såsom den är utformad 2009, förutom att över en halv miljon människor lämnat försäkringen bland annat på grund av för hög avgift, är att det så kallade taket för ersättningsnivån är för lågt. Det innebär att för många handlar det inte om en omställnings- och inkomstförsäkring värd namnet. Det är bara cirka 25 procent av de arbetslösa med rätt till a-kassa som får 80 procent av sin tidigare inkomst. För många av dem som tvingas lämna sina jobb halveras inkomsten på grund av den låga ersättningen från a-kassan.

Miljöpartiets bedömning är att om arbetslöshetsförsäkringen ska fungera som inkomstförsäkring för tillräckligt många krävs att flertalet av de försäkrade ska ha 80 procent av lönen vid arbetslöshet. Arbetslöshetsförsäkringen är idag inte inflationsskyddad och räknas därför inte upp automatiskt. Regeringen har heller inte höjt nivån under mandatperioden utan tvärt om sänkt den under de första hundra dagarna. Som ett resultat av detta slår allt fler personer i taket och får därmed i praktiken mycket lägre ersättning än 80 procent. Vi föreslår att taket höjs med 100 kronor per dag, men på grund av det kärva ekonomiska läget föreslås detta först från och med 2012.

Det är också viktigt att ersättningsnivån på sikt höjs till 80 procent under hela ersättningsperioden och att den inte sänks efter ett visst antal dagar samt att denna nivå också ska gälla de som deltar i till exempel jobb- och utvecklingsgarantin. Efter 200 dagars arbetslöshet sänks idag ersättningen från arbetslöshetsförsäkringen från 80 till 70 procent av tidigare dagsförtjänst. Med tanke på att den kärva arbetsmarknaden betyder att det för många är svårt att snabbt skaffa ett nytt jobb menar vi att nedtrappningen är allt för snabb. Miljöpartiet föreslår istället att arbetslöshet med a-kassa ska berättiga till en ersättning motsvarande 80 procent av tidigare dagsförtjänst i 300 ersättningsdagar. För personer med barn ska 80 procents ersättning utgå under 450 dagar för att därefter trappas av till 65 procent.

Fel! Okänt namn på

Den borgerliga regeringens företrädare hävdar att det är fackens uppgift att teckna tilläggförsäkring för sina medlemmar. Många fackförbund har också tvingats göra det för att med medlemmarnas pengar täcka upp att regeringen kraftigt försämrat arbetslöshetsförsäkringen. Problemet är att dessa försäkringar är dyra. Det gäller särskilt för fackförbund som verkar i branscher med hög arbetslöshet. Där blir försäkringspremien mycket dyr. Med det förordar regeringen ett osolidariskt system som innebär att de som har hög risk att bli arbetslösa därutöver också ska straffas med högre försäkringsavgifter. Mot den bakgrunden föreslår Miljöpartiet att målsättningen måste vara att ersättningen vid arbetslöshet ska vara 80 procent av lönen för flertalet i försäkringskollektivet.

11.3 Studerandevillkor och arbetsvillkor

Möjligheten att kvalificera sig för arbetslöshetsförsäkringen genom studier, studerandevillkoret, har avskaffats. Det betyder att övergången mellan högskoleutbildning och inträde på arbetsmarknaden försvåras. Det är olyckligt eftersom studierna som regel syftar till att ta sig ut till "rätt jobb". Att regeringen i sin argumentation hävdar att övergången mellan studier och arbete måste lösas på annat sätt än genom arbetslöshetsförsäkringen är inte trovärdigt eftersom det saknas konkreta förslag och medel till hur det ska lösas.

Slopandet av studerandevillkoret leder också till ökade kostnader för kommunerna eftersom många studenter som avslutat studierna som söker jobb men ännu inte fått något kommer att tvingas söka kommunalt försörjningsstöd eftersom de inte har rätt till ersättning från a-kassan. Miljöpartiet vill underlätta för studenter att efter avslutade studier komma ut på arbetsmarknaden och föreslår att ett studerandevillkor införs i a-kassans regelverk.

Regeringen har genomfört att arbetsvillkoret i arbetslöshetsförsäkringen skärps, vilket innebär att en betydande del av de förvärvsarbetande ställs utan ersättning från a-kassan vid arbetslöshet. Det slår hårt mot deltidsarbetande kvinnor eftersom dubbelt så många kvinnor som män arbetar under 80 timmar i månaden. Regeringens åtgärder går således på tvärs mot strävandena till en jämställd arbetsmarknad. Miljöpartiet anser att arbetsvillkoret i arbetslöshetsförsäkringen ska förändras så att fler har rätt till ersättning vid arbetslöshet.

12 Kompetensutveckling, utbildning och arbetsmarknadsprogram

12.1 Tid och pengar till kompetensutveckling

Utbildning och kompetensutveckling är helt avgörande för bra villkor på en arbetsmarknad som är i ständig förändring. Ska anställda i olika verksamheter hänga med i utvecklingen krävs det också att det avsätts tid och pengar för att

klara omställningsprocesserna. Om utbildningsinsatserna underskattas riskerar såväl den enskilde som arbetsgivare att förlora på det. För den enskilde arbetstagaren handlar det till sist om risken att förlora jobbet medan arbetsgivaren förlorar produktivitet utveckling på grund av att medarbetarna inte getts möjlighet att skaffa sig tillräckligt bra kompetens.

Problemet är att arbetsgivare har olika ekonomiska förutsättningar för att erbjuda och uppmuntra sina anställda att kompetensutveckla sig. Mot den bakgrunden drev den tidigare röd-gröna riksdagsmajoriteten, med Miljöpartiet i spetsen, fram beslut om att utreda förutsättningarna för att inrätta individuella kompetenskonton för de anställda. Det visade sig att det var svårt att konstruera en rättvis och hållbar modell för dessa individuella kompetenskonton. Miljöpartiet anser fortfarande att idén med att avsätta pengar till kompetensutveckling är bra och anser att det bör utredas om en försäkringsmodell kan vara en bra lösning.

12.2 Mer inriktning på utbildningsinsatser

Sverige och omvärlden har nu gått in i ett läge med betydligt lägre tillväxt, sjunkande sysselsättning och ökande arbetslöshet. De som står längst ifrån arbetsmarknaden och har sämst förankring på arbetsmarknaden, bland annat unga, personer med långa arbetslöshetstider och personer födda i andra länder, kommer att drabbas hårdast. För att skapa större möjligheter för dessa personer att komma in på arbetsmarknaden när konjunkturen vänder uppåt igen behövs kvalitativa utbildningsinsatser.

12.3 Åtgärder för arbetslösa ungdomar

Det är idag ett stort problem att det tar sex månader av passiviserande och enbart jobbsökaråtgärder innan man som arbetslös ungdom har rätt att få en utbildning eller praktikplats. Miljöpartiet menar att regelverket måste ändras så att insatser kan sättas in betydligt tidigare. De utbildningar som erbjuds arbetslösa ungdomar får idag inte överstiga tre månader, vilket gör det näst intill omöjligt att hinna få en kompetens som leder till anställning, inte minst för dem som hoppat av skolan och saknar studievana. Miljöpartiet vill därför öka flexibiliteten och göra det möjligt att erbjuda utbildningar och kompetenshöjande åtgärder som än längre än tre månader för arbetslösa ungdomar.

Ungdomsarbetslösheten i Sverige är den näst högsta inom EU. Det betyder enligt vår mening att det krävs kraftigt ökade insatser riktade till arbetslösa ungdomar. Med Miljöpartiets förslag om nya gröna jobb skapas också nya arbetstillfällen. I en övergångsperiod för att ungdomar inte ska slås ut från arbetsmarknaden utan vara väl rustade för de nya jobben föreslår Miljöpartiet att det inrättas fler platser inom komvux, fler lärlingsplatser, fler praktikplatser och fler traineeprogram.

Fel! Okänt namn

12.4 Yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning

På längre sikt står samhället inför stora utmaningar. På några årtionden måste vi ställa om för att klara klimat och miljöproblem och därmed trygga en fortsatt hållbar ekonomisk utveckling. Infrastruktursatsningar på framför allt spårbunden trafik, renovering och energieffektivisering inom bostadssektorn, utbyggnaden av förnybar energi och utvecklingen av ny miljöteknik är nödvändiga. Sammantaget ställer det stora krav på samhället vad det gäller utbildning och kompetensutveckling. Samtidigt skapar det möjlighet att utveckla Sverige och svenska företag, och förutsättningarna för ekonomisk utveckling, konkurrenskraft och nya jobb förbättras. Mot den bakgrunden har vi i tidigare riksdagsmotioner föreslagit omfattande satsningar på yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning de kommande åren.

12.5 Långtidsarbetslösa

En grupp som har det särskilt svårt i en situation med ökad arbetslöshet är gruppen långtidsarbetslösa, dvs. personer som varit utan arbete mer än 300 dagar och som har svårt att få in en fot på arbetsmarknaden. Denna grupp behöver särskilda insatser från samhällets sida och i en takt som passar dem utifrån de olika förutsättningar denna grupp har. Anledningarna till långtidsarbetslösheten kan ju vara många.

Ett bra exempel på ett arbetsmarknadspolitiskt projekt som gjordes för denna grupp var Gröna Jobb, som pågick mellan 2004–2007, och som drevs av Skogsvårdsstyrelsen, Europeiska Socialfonden och Arbetsmarknadsstyrelsen. Projektet vände sig till personer som varit utan arbete i mer än tre år och bestod av att halva tiden ägna sig åt naturvård, skötsel av park, natur och skog samt fornminnesvård. Den andra halvan av tiden skulle ägnas åt traditionell kompetensutbildning. Miljöpartiet menar att projekt som detta bör uppmuntras.

12.6 Praktik för högskolestudenter

Mycket tyder på att återkommande kontakter med arbetsmarknaden under utbildningstiden gör det lättare att få jobb efter examen. Egna kontakter med arbetsgivare är ofta avgörande för hur man får sitt första jobb. För studenterna är det dessutom viktigt att under studietiden få erfarenhet av olika sätt att tillämpa den kunskap man skaffar sig. Därför är möjligheten att få göra praktik under sin studietid mycket eftertraktad bland studenter. Mer praktik innebär också att fler arbetsgivare får erfarenhet av hur högutbildade kan bidra till deras verksamhet.

Många studenter som vill göra praktik får idag inte möjlighet att göra det eftersom deras lärosäten inte erbjuder den möjligheten. Miljöpartiet vill skapa möjlighet för fler studenter att få denna värdefulla arbetslivserfarenhet och föreslår därför en försöksverksamhet med praktik. Praktiken bör utformas

som en kurs som ger poäng och är studiemedelsberättigande, vilket innebär att hög kvalitet ska hållas.

12.7 Starta eget

Starta eget bidraget är en arbetsmarknadsåtgärd som få kan ta del av. Skälet till det har att göra med att vi varit inne i en högkonjunktur med minskad arbetslöshet och minskat deltagande i arbetsmarknadsprogram men också att regeringen minskat anslaget till starta eget. Men nu har det vänt med ökad arbetslöshet som följd, och då gäller det att inriktningen på programutbudet är brett och framtidsinriktat för att ge så många som möjligt goda förutsättningar att snabbt återinträda på arbetsmarknaden.

Många av de nyanmälda arbetslösa kan utan tvekan ta steget att bli egen företagare. Det gäller inte minst bland de yngre, vilka dessutom många gånger har spännande idéer som skulle kunna förverkligas genom ett eget företag. Problemet är att många värjer sig eftersom man saknar kunskap om vad som krävs för att starta eget – man vet inte hur man gör.

Tidigare erfarenheter visar att starta-eget-bidraget är en av de mest träffsäkra åtgärderna. Det leder i hög grad till jobb och varaktig sysselsättning. Mot den bakgrunden, och att vi nu befinner oss i ett läge med stigande arbetslöshet, menar Miljöpartiet att det bör göras en särskild riktad satsning på starta-eget-bidrag med den förändringen att bidraget även ska gälla för dem som är yngre än 25 år.

Vi anser också att det bör underlättas för icke arbetslösa att starta eget företag. Många är det som har goda idéer men som av olika anledningar inte vågar ta steget att bli egen företagare. Mot den bakgrunden bör det undersökas på vilket sätt samhället kan ge stöd åt denna grupp. Ett ytterligare argument är att om en anställd övergår till egen verksamhet öppnar sig möjligheten för att en arbetslös kan få jobb.

12.8 Validering

Validering är ett viktigt redskap för att ta tillvara kunskap och färdigheter som inte kan dokumenteras med erkända betyg och verifikat. Det handlar om att ta tillvara individens kompetenser, livserfarenheter och unika egenskaper oavsett härkomst och formella utbildningar. Miljöpartiet menar att valideringsmetoden bör utvidgas och användas än mer med tanke på arbetsmarknaden blir allt mer internationaliserad.

Fel! Okänt namn

13 Arbetsmiljö på en arbetsmarknad i ”ständig” förändring

13.1 Internationaliserad arbetsmarknad

Under de senaste decennierna har arbetsmarknaden och arbetslivet förändrats drastiskt. Mycket har blivit bättre eftersom antalet slitsamma och monotona arbeten minskat. Å andra sidan innebär en förändrad arbetsmarknad nya problem, men också möjligheter, som måste hanteras ur bland annat ett arbetsmiljöperspektiv.

Arbetsmarknaden har i hög grad internationaliserats och många branscher har fått global karaktär. Genom ny lagstiftning har det också öppnats för en ökad arbetskraftsinvandring till vårt land.

Den fria rörligheten av varor, människor, tjänster och kapital inom EU betyder att kulturer, traditioner och arbetsmetoder möts på nya arenor. Kontakter och utbyte med länder utanför EU ökar. Det finns mycket som är positivt i denna utveckling. Internationella kontakter och relationer är i grunden positivt och kan, när de hanteras rätt och respektfullt, bidra till samarbete, vänskap och fred.

Men samtidigt gäller det att inte blunda för problemen. Olika språk, kulturella traditioner, regelverk, lagar och avtal kräver åtgärder som underlättar umgänget. Det gäller särskilt inom arbetsmiljöområdet och arbetsrätten. Att anställda med utländsk bakgrund är överrepresenterade i olyckor med dödlig utgång visar att insatser för att förebygga olyckor och ohälsa är otillräckliga, även om Arbetsmiljöverket åstadkommit mycket.

13.2 Nya arbetsmiljöproblem

De nya jobben är i högre grad inriktade på tjänster och service, vilket delvis ger en ny typ av arbetsmiljöproblem. Nu handlar det mycket mer om kontakter med kunder än med arbetskamrater och chefer. Det handlar också om ökad tillgänglighet för den enskilde. Fasta arbetstider med in- och utstämpling har minskat medan flexitider och oreglerad arbetstid har ökat. För många innebär det en större frihet medan det för andra skapar problem som kan leda till sjukdom och utslagning. Här krävs det enligt Miljöpartiet rejäla forskningsinsatser.

För allt fler människor flyter arbete och fritid ihop. Många har jobb där man frivilligt eller ofrivilligt växlar från arbete till fritid flera gånger under dygnet. Det upplevs positivt av många, men som ett problem av andra. På samma sätt är det med möjligheten, eller kanske tvånget, att utföra arbete från hemmet. En del upplever det som en bonus eftersom arbetet lättare går att förena med till exempel familjelivet. Andra upplever det som raka motsatsen, dvs. att arbetet inkräktar på fritid och familjeliv.

Dessvärre har den borgerliga regeringen dragit ned på forskningsinsatserna på arbetsmiljöområdet bland annat genom att Arbetslivsinstitutet har lagts

ned. Vi ser med oro på den nedmontering av de stora kunskaper som Arbetslivsinstitutet tidigare byggt upp och som nu splittrats upp. Mot den bakgrunden föreslår Miljöpartiet att det startas ett arbetslivsinstitut vars uppdrag blir forskning inom arbetsmarknads- och arbetslivsområdet.

13.3 Öka anslaget till Arbetsmiljöverket

Redan i samband med den ny tillträdde borgerliga regeringens första budgetproposition, hösten 2006, minskade regeringen Arbetsmiljöverkets anslag med cirka 160 miljoner kronor under åren 2007–2009. Senare har regeringen återfört en mindre del av neddragningen på grund av de orimliga konsekvenser som nedskärningspolitiken fått. Miljöpartiet vill höja anslagen till Arbetsmiljöverket eftersom vi anser att satsningar på en god arbetsmiljö bidrar till att minska samhällets kostnader för olyckor och ohälsa i arbetslivet. Det är också en god investering i företagets produktivitets- och vinstutveckling. För Miljöpartiet kan aldrig en dålig arbetsmiljö accepteras som en konkurrensfördel.

De minskade anslagen till Arbetsmiljöverket har inneburit att cirka 300 årsanställda har försvunnit från verksamheter som är inriktad på att förebygga risker och verka för förbättringar av arbetsmiljön ute i arbetslivet. Den positiva utveckling som vi sett när det gäller rapporterade risker, besvär, skador, olyckor och dödsfall kan i värsta fall brytas. Det är på arbetsplatserna som de riktigt allvarliga verkningarna kommer att bli kännbara. Olyckor sker och ohälsa uppstår när arbetsgivare och arbetstagare inte längre kan få råd från experter om hur man ska lösa arbetsmiljöproblem.

Arbetsmiljöverket har tvingats dra ned på inspektionsarbetet. Den kraftiga 30-procentiga neddragningen av inspektioner av landets skolor är ett otäckt exempel. Skolan är landets största arbetsplats. Det finns stora brister i elevernas och skolpersonalens arbetsmiljö. Ökade olycks- och ohälsorisker ger sämre studieresultat. Regeringens prat om kunskapsskola och resultatmätning skorrar falskt. Vi menar att det är dags att åter satsa på en bättre arbetsmiljö och därför öka anslagen till Arbetsmiljöverket.

13.4 Arbetsmiljökunskap i utbildningssystemet

Utbildning och kompetensutveckling är centralt för arbetsmiljöarbetet på en arbetsmarknad i förändring. Alla förändringar bör därför analyseras utifrån målet en god arbetsmiljö. Miljöpartiet kräver konsekvensbeskrivning vid förändringar. Parterna avgör vilka utbildnings- och kompetensinsatser som krävs för att skapa en god arbetsmiljö. Ofta har cheferna bristfällig kunskap om arbetsmiljöfrågor.

Sveriges utbildningssystem är svagt vad gäller utbildning om arbetsmiljö och vikten av skyddsarbete. Det är särskilt problematiskt när det gäller yrkesinriktade utbildningar. Hur mycket vikt lägger man till exempel på arbetsmiljö i skolorna i kurserna på lärarhögskolan? Och hur ser det ut med arbetsmil-

Fel! Okänt namn på

jöutbildning i kurserna på polishögskolan och på gymnasieskolans yrkesinriktade program?

Miljöpartiet menar att arbetsmiljökunskap på ett bättre och mer omfattande sätt ska förmedlas i utbildningssystemet. Därutöver bör Arbetsmiljöverket få uppdraget att aktivt bidra med arbetsmiljökunskap i högskolornas och gymnasieskolornas utbildningar.

13.5 Företagshälsovård till fler

Att verka för sunda och säkra arbetsplatser och förebygga ohälsa är den viktigaste uppgiften i arbetsmiljöarbetet. Arbetet med att förebygga olyckor och förslitningsskador har högsta prioritet. Det finns ett klart samband mellan god hälsa och minskade olycksrisker. Människor som mår bra är mer uppmärksamma och klartänkta när det gäller att vidta åtgärder och minimera risken för olyckstillbud.

Företagshälsovården spelar en mycket viktig roll i sammanhanget. Förebyggande regelbundna hälsoundersökningar bör finnas för alla anställda oavsett bransch eller arbetsgivare. Det finns ingen tvingande lagstiftning om företagshälsovård. Men alla borde inse vinsterna med regelbundna hälsokontroller. Allt färre har tillgång till företagshälsovård. År 1995 hade 77 procent tillgång till företagshälsovård. År 2007 är det nere i 73 procent. Det strider mot arbetsmiljölagens krav på sunda och säkra arbetsplatser. Miljöpartiet anser att det bör tillsättas en utredning som syftar till att fler på arbetsmarknaden har tillgång till företagshälsovård.

13.6 Friskvård och hälsofrämjande arbetsplatser

Egenkraft och egenkontroll är viktiga beståndsdelar, men det måste också finnas resurser och en ledning som bidrar till utveckling av hälsofrämjande insatser.

Hälsofarliga arbetsplatser ger problem för livet vid sidan om arbetet. Hälsofrämjande arbetsplatser ger bra arbetsmiljö, god effektivitet och bidrar till en bra folkhälsa. Det hälsofrämjande arbetet måste integreras i det kontinuerliga och systematiska arbetsmiljöarbetet. Tillfälliga insatser och projekt ger inga långsiktigt hälsofrämjande resultat. Varaktighet och framförhållning är nyckelord för att nå och behålla en god hälsa.

Det är viktigt att delaktighet och inflytande över sitt arbete ses som grundförutsättning för det psykosociala arbetsmiljöarbetet. Det är också angeläget att fler får del av kontinuerliga friskvårdsåtgärder på arbetstid, till exempel genom träningspass. Detta är viktigt inte minst för dem som har ett stillasittande jobb. Vi behöver regelbunden motion och fysisk aktivitet som håller i gång muskelmassa och smörjer kroppens leder. Genom friskvård på arbetstid visar undersökningar på minskad sjukfrånvaro och minskade förslitningsskador samt inte minst att man når dem som i vanliga fall är fysiskt inaktiva. Givetvis bör det vara stor valfrihet gällande valet av fysisk aktivitet.

Fel! Okänt namn på

Miljöpartiet anser att det är angeläget med en kartläggning kring friskvård och hälsofrämjande insatser i arbetslivet. Vi föreslår att regeringen utreder frågan och återkommer till riksdagen med förslag på åtgärder för att öka och bredda friskvårdsinsatserna i arbetslivet så att folkhälsopolitikens målområde ”hälsa i arbetslivet” ges ett verkligt innehåll.

Stockholm den 4 oktober 2009

Maria Wetterstrand (mp)

Peter Eriksson (mp)

Max Andersson (mp)

Bodil Ceballos (mp)

Tina Ehn (mp)

Mikael Johansson (mp)

Helena Leander (mp)

Thomas Nihlén (mp)

Lage Rahm (mp)

Karin Svensson Smith (mp)

Ulf Holm (mp)

Per Bolund (mp)

Esabelle Dingizian (mp)

Gunvor G Ericson (mp)

Mehmet Kaplan (mp)

Jan Lindholm (mp)

Mats Pertoft (mp)

Peter Rådberg (mp)

Mikaela Valtersson (mp)